

LÆSEVEJLEDNING

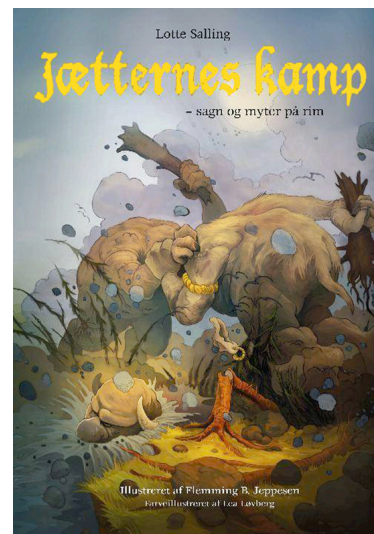
Jætternes kamp af Lotte Salling

OM BOGEN

Historierne i denne bog er små eller store dele af meget gamle fortællinger, omdannet til rim og remser. Nogle figurer eller historier kendes af de fleste, mens andre kun kendes i dele af landet. Men fælles for dem er, at folk har troet på dem. At der engang levede mennesker, som var helt sikre på, at de havde en nisse i stalden, en trold under markhøjen eller en havmand i fjorden.

OM VEJLEDNINGEN

Formålet med vejledningen er at give dig som voksen, der enten læser for børn eller underviser dem, ideer og redskaber til, hvordan I kan snakke videre om og arbejde med bogen og dens temaer. Her er inspiration til aktiviteter, der bl.a. fokuserer på sprog, læsning, skrift, bevægelse og kreative produktioner.

GÅ I DYBDEN MED BOGENS HISTORIER

I det følgende kan du finde temaord, spørgsmål og opgaver til hver af bogens historier. Nogle ord er gode at få vendt inden oplæsningen, så børnene forstår så meget som muligt. Andre ting er det mere oplagt at snakke om bag efter. Skim teksten igennem og vælg de sværeste ord ud, der lige skal vendes med børnene, for at give en forforståelse. Snak også om moraler. Hvad det er, om historien har en morale? Kan vi lære noget af historien, eller er det bare en historie?

RIMORD

Under første oplæsning kan versene læses op på almindelig vis. Herefter begynder børnene at gætte med på rimordene (sidste ord i hver anden linje). Læs linjerne højt og gør et lille ophold ved rimordet for at lokke børnene til at sige det. Når ordet er svært, siges den indledende lyd, altså ordets forlyd, for at hjælpe på vej.

MUSIK, RYTMIK OG SANSER

- Lær et eller flere vers udenad, f.eks. mens I klapper eller tramper til rytmen.
- Eller find på en simpel melodi til teksten og lav en sang, som I kan danse til eller spille på rytmeinstrumenter til.

SKRIFTSPROG

- Lad børnene finde deres yndlingsord i bogen og skrive dem ned (evt. sammen med en tegning).
- Børnene kan også prøve at gå/hoppe ordene på et bogstavtæppe eller bogstavkort spredt ud på gulvet.

SAMTALE OM ILLUSTRATIONERNE

- Snak om detaljer i illustrationerne. Hvad er fx med, som ikke nævnes i teksten?
- Snak om, hvordan de forskellige figurer er vist, og hvordan man kan se på deres ansigtsudtryk, om de er onde eller gode, glade eller kede af det osv.
- Børnene kan også fortælle historien med egne ord, ved at kigge på tegningerne.

LÆSEVEJLEDNING

Jætternes kamp af Lotte Salling

TEGNING, MALING, KREATIVE AKTIVITETER

- Børnene kan prøve at tegne de forskellige figurer eller scener i bogen og farvelægge dem.
- De kan også vælge en figur og tegne pap-masker, hvorefter historierne kan opføres som teater.

DRAMA, FAGTER OG GRIMASSER

Alle i gruppen lærer eksempelvis 2-4 linjer af historiens tekst udenad, som de skal sige med stemmeleje, fagter og grimasser, der passer til handlingen. Børnene stiller sig i en rundkreds, så de står i rigtig rækkefølge i forhold til forløbet, og skal nu opføre historien sammen. Hvis der er for mange børn i forhold til teksten, kan de være flere om at sige de samme to linjer.

DE FRÆKKE ENGLE

- Hvad er en "**glorie**"? Hvorfor tror I, at engle har glories på?
- Hvad er det at mobbe hinanden? Har I selv prøvet at mobbe eller blive mobbet?
- Hvad synes I om, at de bliver smidt ud af himlen? Tror I, at det var dét, de gerne ville?
- Hvilke lande kan man se på tegningen?
- Hvad sker der med englenerne, og hvad ændrer de sig til? Kig på tegning 2 og fortæl om alle de figurer, I kan se. Kender I nogen af dem? Hvordan tror I, de er? Og hvad skal der ske med dem?
- Hvordan lyder de? Prøv at sige og bevæge jer rundt som de forskellige figurer.

JÆTTERNES KAMP

- Hvad tror I, en "**jætte**" er?
- Hvad betyder det, at man gerne vil "**vinde nogens hjerte**"?
- Hvad sker der med jorden, når de slås? Hvad betyder det for, hvordan landet ser ud i dag?
- Prøv at trampe rundt og bevæge jer som kæmpestore jætter. Vis også med grimasser, hvordan jætterne ser ud i ansigtet.
- Kig på tegningen. Hvordan kan man se, at de river hinanden og alt andet i stykker?
- Der står, at de "tabte forstanden". Hvad er "**en forstand**"?
- Prøv at tegne jorden, sådan som den så ud før og efter jætternes slåskamp. Kan I også tegne en jætte, der står på jorden?

DE UNDERJORDISKE PÅ BORNHOLM

- Hvorfor tror I, at de underjordiske trolde ikke kan lide kirken og kirkeklokkerne?
- Trolde bar stenene til "**et afsides sted**". Hvad betyder det? Tænk på nogle steder, I kender. Hvad kan man så sige er afsides steder?
- Peg på tegningen og fortæl, hvor kirken bliver bygget op, og hvor den bliver taget ned og væk.
- Hvad vil det sige at blive "**forhekset**"? Hvordan forhekser trolde menneskene? Er der nogen, I selv gerne ville prøve at forhekse? Prøv at forhekse hinanden til at gøre en bestemt ting.
- Der står, at bornholmerne opgav. Hvad er det "**at opgive noget**"?

LÆSEVEJLEDNING

Jætternes kamp af Lotte Salling

- Hvorfor hjælper troldene lige pludselig menneskene?
- Hvad vil det sige at være **"sydende sur"**? Har I selv prøvet at være det? Prøv at se sydende sure ud.
- Præsten vil se, hvem der holder ham for nar. Hvad er det at **"holde nogen for nar"**?
- Hvad sker der med præsten og hvorfor?

GÅRDNISSEN

- Her er det en bondemand, der bliver holdt for nar. Hvorfor driller nissen ham?
- Nissen er **"gnaven"**. Hvorfor? Hvad er det at være gnaven? Prøv at se gnavne ud.
- Hvorfor sælger bonden sin gård?
- Hvad gør den nye ejer ved nissen, og hvad gør nissen nu?
- Hvad er det at være **"hjælpsom"**? Hvad gør I selv, hvis I gerne vil være hjælpsomme?
- Hvordan kan kvinden pludselig bygge sådan en flot gård? Og hvad mener hun med, at **"hvad man gi'r ud, får man dobbelt tilbage"**?
- I gamle dage, når man hørte mærkelige lyde, snakkede man tit om, at det var nisserne. Tror I selv på nisser? Hvor tror I så, at de bor henne i dag, hvor der ikke er så mange gårde som før i tiden?
- Prøv at tegne en stald, hvor der gemmer sig små nisser rundt omkring, bag ved dyr og stolper. Kig bagefter på hinandens tegninger og find hinandens nisser.

DEN SULTNE HAVMAND

- **"Fornøjet"** og **"fordøjet"** er svære ord. Hvad betyder de? Hvad er havmanden fornøjet over? Hvornår har I selv været fornøjede? Prøv at se fornøjede ud.
- Hvad gør menneskene ved havmanden? Hvad synes I om det? Kunne de have gjort noget andet?
- Har I selv prøvet at kaste op, fordi I spiste noget, I ikke kunne tåle?
- Prøv at kigge på tegningerne. Hvor mange steder kan I se havmanden under vandet? Hvad er han i gang med?
- Hvad vil der ske, hvis I sejler forbi, hvor havmanden er i dag? Tør I godt?
- Hvorfor tror I, at mange mennesker i gamle dage troede på havmænd?

DEN ONDE BONDE

- Bonden og trolden skal hjælpe hinanden med høsten. Hvad er en **"høst"**?
- Man kan f.eks. høste kartofler eller korn. Bruger man toppen eller roden på kartoffelplanten? Og hvad med hveden?
- Hvad tror trolden om bonden i starten? Hvorfor?
- Hvordan snyder bonden trolden?
- Hvad er **"trolddom"**? Hvilken trolddom bruger trolden mod bonden? Tror I bonden bliver god igen? Prøv at finde på en trolddom (troldord), I siger til hinanden.

TROLDKATTEN

- Hvad skal man huske, hvis man graver efter troldenes guldskatte?
- Den yngste tyv bliver nervøs. Hvad kan man blive nervøs over? Hvad bliver I selv nervøse over?
- Hvad gør de andre ved ham og hvorfor?

LÆSEVEJLEDNING

Jætternes kamp af Lotte Salling

- Tyven bliver **"flov"** over, at han kom til at sige noget. Hvad vil det sige at blive flov? Hvad kan I selv blive flove over?
- Hvordan vil de andre lære ham at holde sin mund?

ELVERPIGERNES DANS

- **"Blåøjjet"** kan betyde to ting: At man har blå øjne, eller at man tror på alt, hvad andre siger og gør. Hvordan er drengen blåøjjet? Har I selv prøvet at tro på noget, hvor nogen snød jer?
- Hvad gør man, når man **lokker nogen til noget**?
- Hvad er en **eng**? Hvordan ser der ud? Hvorfor tror I lige, at elverne danser dér?
- Elverpigernes rygge er hule og sorte. Hvad tror I, det betyder? Hvad tror I, drengen tænker, da han ser det?
- Hvor tror I, elverpigerne tager drengen med hen?
- Stil jer i en cirkel og dans som elverpigerne. Kan I synge en smuk sang imens, ligesom de gør?

GULDBÆGERET

- Hvad betyder det, at højen havde et guldfarvet skær?
- Hvorfor bliver pigen nysgerrig? Hvornår kan I selv blive nysgerrige?
- Hvorfor tror I, at pigen tager et bæger? Har I selv prøvet at stjæle noget, der var meget flot?
- Prøv at finde andre ord for et bæger (f.eks. kop, krus, skål, drikkeskål, glas, beholder).
- Hvad er det for en klat, hun får i enden, og hvorfor kan den ikke gå af?
- Pigen græder af **"skam"**. Hvad betyder det? Har I også prøvet at skamme jer?
- Hvad er det at være **"grådig"**? Fortæl om hvordan man ellers kan være grådig. Har I selv prøvet at være grådige?
- Tror I, at pigen på nogen måde kan få klatten af igen? Hvem skulle hun så gå til?
- Hvordan tror I, pigen ser ud, da hun bliver ramt lige i enden af klatten.
- Prøv at sætte jer på gulvet, på en stol eller andre steder og se ud, som om I "sidder fast".

RAGNAROK

- Hvad er et **"væsen"**? Prøv at huske hvad for nogle væsner, der har været med i denne bog.
- Hvad gør man, når man **"tager hinanden ved næsen"**?
- Mennesker, nisser og trolde m.fl. driller hinanden så meget, at hjerterne bliver kolde. Hvad betyder det?
- Hvad betyder det, når noget **"går til grunde"**?
- Kig på tegningerne og fortæl om alle de væsner, I ser. Fortæl også om forskellen mellem første og anden tegning. Hvad sker der til sidst?
- Hvordan synes I selv, at man kan blive gode venner igen, når man har været uvenner eller skændte meget?